

PLANUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE SOCIAL- ECONOMICĂ A COMUNEI SELIȘTE PENTRU ANII 2020-2025

CUPRINS:

INTRODUCERE

Notă istorică s.Seliște

Notă istorică s.Păruceni

Personalități marcante din comuna Seliște

Informații cu caracter turistic

1. PROFILUL COMUNITĂȚII

2.1 Denumirea, poziția geografică

2.2 Descrierea Administrației Publice Locale

2. DIAGNOSTICUL SITUAȚIEI EXISTENTE

2.1 Potențialul Uman și Migrația

2.2 Dezvoltarea Economică

2.3 Dezvoltarea Socială

2.4 Infrastructura Tehnico-Edilitară și Servicii Comunale

2.5 Management Administrativ și Oportunități de Cooperare
Intercomunitară

2.6 Probleme Prioritare de rezolvat până în anul 2025

3. ANALIZA SWOT

3.1 Puncte Tari (S)

3.2 Puncte Slabe (W)

3.3 Oportunități (O)

3.4 Amenințări (T)

---

4. PLANUL DE ACȚIUNI

INTRODUCERE

Notă istorică, s.Seliște:

Seliște este una dintre cele mai vechi așezări rurale din zona centrală a țării, cu vechi tradiții, care s-au păstrat pînă în prezent.

Prima mențiune a satului au parvenit din “Documente moldovenești înainte de Ștefan cel Mare”, un uric din 25 aprilie 1420 datînd pe timpul Domnitorului Alexandru cel Bun (act de danie facute lui Pan Vena vornicul), astfel Seliștea fiind una dintre cele mai vechi localități medievale între Nistru și Prut.

Alte mențiuni referitor la satul Seliște au parvenit din anii 1618 și 1619, cînd răzesii satului, Adam, Cataraga și Vasile Lupu au fost invitați în satele vecine Căbăiești și Vărzărești pentru a stabili hotarele moșiilor acestor sate.

Un uric datînd din anul 1586 ne relatează că moșia satului era împărțită feciorilor lui Ieremia: Toader, Maxim și fiicei Butea. Astfel satul era transmis în proprietate de la o rudă la alta. În anul 1618 satul a trecut de la vestierul Boldur vornicului Toma.

Conform recesămîntului din 1772-1774, satul era populat cu 21 de case ce aparțineau diferitor boieri.

La 1812 moșia satului aparținea spătarului Vasile Roseti. În anul 1813 aceasta a fost vîndută la licitație lui Dumitru Corostatii pe 70610 lei.

În 1859 satul Numara 552 de bărbați și 473 de femei, o biserică și două fețe bisericesti, o școală elementară de învățare a scris-cititului.

La începutul sec. XX în sat erau 235 case cu 2070 de țărani. La 1930 satul număra 2804 locuitori din care învațau 247, învățători: Vladimir Bujinschii, Iosif Rusu, Paraschiva Caragia. Satul avea 7 mori de vînt și o olonița, care aparțineau lui Ion Afanasie Poleaca.

În anul 1949 a avut loc procesul de colectivizare forțată, după care au urmat 49 de ani colhozul. În 1998 s-a produs reforma agrară prin improprietărea țăranilor cu pămînt.

Hramul localității

În anul 1833 a fost finisată construcția bisericii din sat, enoriașii căreia au convenit ca Hramul localității și bisericii să fie sărbătorit la cincizeca zi de la Învierea Domnului Isus Hristos - Duminica Mare. Slujitorii bisericii care s-au perindat: Alexei, Isidor, Petru, Leontii, Vasile, Gheorghe, Moisei, Victor, Anatolie.

Notă istorică, s.Păruceni

Se presupune că primii oameni care au început să-și construiască casă pe acest pământ au venit în anul 1906. Pe aceste locuri era o pădure rară. În anul 1912, fiind în componența Rusiei Țariste, Țarului Nicolai, ia plăcut aceste locuri și a dat poruncă să se construiască acest sat, iar casele să fie construite din deal pină în vale. Primii locuitori a acestui sat au fost: Macovei Maxim, Macovei Timofte, Frimu Ion, Batîr Nicolae de pe vale. În anul 1950 a fost construită prima școală cu 4 clase, în casa cetățeanului Popescu Sava, unde se învăța câte două clase împreună. Primul învățător a fost Vasile Ion Plop. În anul 1960 oamenii din sat au construit școala în care și astăzi învață copiii. Tot în anul 1960 a fost construit cu ajutorul oamenilor și magazinul satului. În sat activează persoane cu studii superioare, medici de specialitate în domeniul medicinei, pedagogi, economist, contabil, bibliotecar și lucrator social. La 1 martie 2012 s-a deschis grădinița pentru copii iar în 2016 a fost deschisă și biserica care a fost construită la inițiativa părintelui Gheorghe. Satul dispune și de oficiul poștal.

Hramul localității

Hramul localității este sărbătorit în fiecare an pe data de 6 mai, sărbătoare religioasă, Sfântul Mucenic Gheorghe, considerat patron spiritual al forțelor armate ale unor țări, regiuni și orașe.

Personalități marcante din comuna Seliște

Comuna se bucură cu o pleiadă de personalități marcante:

- ✚ Paulina Potingă născută în 1932, actriță de teatru și cinema, în 1982 primește titlul de artist al poporului din RSSM, actualmente locuiește în Brăila, România.
- ✚ Veronica Filip, actriță de teatru.
- ✚ Tudor Cataraga, a.n.04.08.1956, absolvent al academiei de arte frumoase din Leningrad (S.Peterburg), sculptor, recunoscut un artist complex cu aripi în timp și în spațiu, opera cea mai importantă rămîne statuia lui Eminescu din bronz și granit care a fost inaugurată în 1996 în scuarul teatrului național din Chisinau. O altă operă a sculptorului este monumentul lui Ștefan cel Mare din or. Nisporeni, în 2005 monumentul lui Ștefan cel Mare din mun. Bălți și multe alte opere de artă. În 1991 este membrul titular al UAP din Republica Moldova, 1992 membru al AIAP UNESCO. Premii – premiu UAP din România. Distincții – 2000 – medalia “Eminescu” acordată de președenția României, 2001 Ordinul “Steaua României”, titlu de comandor. În 2010 a câștigat concursul pentru monumentul libertății care va fi amplasat în fața sediului Parlamentului, unde au avut loc o parte dintre evenimentele de la 7 aprilie.
- ✚ Grigore Drăgan, a.n. 1950, epigramist.

- ✚ Grigore Puică – pictor, epigramist.
- ✚ Sergiu Puică – pictor.
- ✚ Dumitru Motpan – vice-președinte, președintele Parlamentului Republicii Moldova 1994-1998
- ✚ Anatolie Puică, parlamentar 1994-1998.
- ✚ Eșanu Constantin – doctor habilitat, conferențiar universitar.

Informații cu caracter turistic

- ✚ Una dintre cele mai vechi (1420) localități dintre Nistru și Prut, care a păstrat vatra medievală, trama stradală, case tradiționale de codru, biserica veche (1833);
- ✚ Stejarul din pădurea Leu, cu diametru de 2 m, la distanța de 8 km de sat;
- ✚ Fagul din pădurea Cobac, cu diametrul de 1.7 m, la distanța de 3 km;
- ✚ Nucăria din Leu de peste 100 ani, cu izvorul turcilor;
- ✚ Casa din Sinesti, zona de odihnă și agrement cultural, restaurant, bar, sauna, iaz s.a;
- ✚ Brigada de tractoare, care prezintă interes arhitectonic, zona de odihnă, iaz.
- ✚ Iazul cu suprafața de 2.5 ha, 1 km la sud de sat, în vecinătatea pădurii de salcîmi;
- ✚ Rîul Nirnova;
- ✚ Fractura tectonică din s. Seliște pe o suprafață de 240 ha.

Planul strategic de dezvoltare social-economică a comunei Seliște reprezintă viziunea comună a Primarului, consilierilor din Consiliul comunal Seliște, cetățenilor din localitate (inclusiv băștinași plecați) privind problemele prioritare ale comunei și măsurile necesare de a fi realizate în perioada anilor 2020-2025.

Acest plan strategic de dezvoltare locală a fost elaborat de Primăria comunei Seliște, în strînsă legătură cu Grupul Local de Inițiativă, format din 25 persoane, constituit în baza propunerilor exprimate de cetățeni, care au nominalizat lideri locali, specialiști din diferite compartimente și membri ai Asociației de Băștinași din comuna în care au investit încrederea pentru a-I reprezenta și a le exprima doleanțele, astfel încît să fie acoperite toate domeniile de cuprindere a strategiei.

Participarea populației la elaborarea planului strategic de dezvoltare social-economică va contribui la creșterea spiritului de inițiativă a oamenilor din comunitate, la implicarea păturilor vulnerabile în procesul de luare a deciziilor și la responsabilizarea comunității pentru deciziile luate și pentru întreg procesul de dezvoltare. Totodată, implicarea tuturor actorilor din comunitate va spori gradul de

dezvoltare a parteneriatului problemelor comunitare. Echipa de elaborare a planului și-a asumat angajamentul de a iniția implementarea activităților planificate.

Planul strategic de dezvoltare locală este aprobat la nivelul Administrației Publice Locale și se adoptă pentru o perioadă de 5 ani. Strategia formulată, adică nivelul de dezvoltare pe care și-l propune localitatea, este concepută pentru o perioadă mai lungă(cca 20 ani). Prezentul plan de dezvoltare poate, în caz de necesitate să fie revizuit. La expirarea perioadei de 5 ani, Primăria, împreună cu activul satului, urmează să evalueze nivelul la care s-a ajuns în implementarea strategiei și, conducându-se de realități, să identifice metodele cele mai indicate pentru realizarea actuală, cu ajustările și adaptările în rigoare.

Misiunea acestui Plan de Dezvoltare constă în ghidarea activității Primarului, Consiliului Local, Organizațiilor obștești (Asociația de Băștinași) și a mediului de afaceri în ceea ce ține de dezvoltarea durabilă, organizarea prioritară a eforturilor de soluționare a problemelor majore cu care se confruntă localitatea și valorificarea oportunităților externe care pot influența pozitiv schimbările din comuna noastră.

Planul are țintă atingerea unor obiective tangibile, pentru care sunt stabilite măsuri concrete și un calendar gradual al activităților. Documentul este elaborat în așa fel încât să reflecte domeniul de aplicare propriu-zis și prevede acțiuni atât pentru perioada mandatului actualilor Primari și Consilieri Locali, precum și o abordare pe termen mediu, pe durata primului an de activitate al viitorului mandat de primar și viitoarea componentă a Consiliului Local.

Lista membrilor din Grupul Local de Inițiativă:

Nr.	Nume, Prenume	Funcția
1.	Popescu Ion	Primarul c.Seliște
2.	Cebanu Ana	Secretar c.Seliște
3.	Eșanu Dumitru	Inginer cadastral
4.	Țurcanu Maria	Contabil-șef
5.	Ungureanu Valentina	Perceptor fiscal
6.	Fonaru Tatiana	Director Gimnaziul Seliște
7.	Macovei Lilia	Director Școala-primară Paruceni
8.	Costru Olga	Director Gradinita Greierașul
9.	Fonaru Ana	Președinte al Asociației de Băștinași
10.	Midoni Mariana	Membru fondator al AdB
11.	Staci Lidia	Bibliotecara, biblioteca publică Păruceni
12.	Brodicico Raisa	Membru fondator al AdB
13.	Cataraga Valeriu	Băștinaș plecat peste hotare

14.	Cataraga Tatiana	Contabil Gimnaziul Seliște
15.	Vrabie Maria	Bibliotecara, biblioteca publică Seliște
16.	Puica Agafia	Contabil
17.	Drăgan Maria	Medic-șef, Centrul de sănătate Seliște
18.	Cataraga Andrei	Membru fondator al AdB
19.	Țurcanu Mariana	Consilier al Primăriei Seliște
20.	Guidea Anatolie	Preot s. Seliște
21.	Cataraga Constantin	Agent economic
22.	Popescu Veronica	Asistent medical
23.	Croitoru Aurelia	Profesor, Gimnaziul Seliște
24.	Plop Irina	Pensionar s. Păruceni
25.	Rotaru Vera	Asistent social s.Seliște

1.PROFILUL COMUNITĂȚII

1.1 Denumirea, poziția geografică

Comuna Seliște, raionul Nisporeni este o unitate administrativ-teritorială rurală de marime medie, este localizată în zona de centru a Republicii Moldova pe forma majoră de relief a podișului codrilor. Centrul comunei este localitatea Seliște. În structura teritorial-administrativă a comunei intră și localitatea Păruceni. În partea de nord-vest s.Seliște are hotar cu s.Ciutești.

Comuna Seliște are acces la automagistrala Nisporeni-Chișinău,distanța față de principalele orașe este:

- Comuna Seliște- municipiul Chișinău- 68 km;
- Comuna Seliște- orașul Nisporeni- 12 km;
- Comuna Seliște- orașul Ungheni- 52 km.

În localitate nu există cale ferată, distanța pînă la calea ferată este de 35km(Bucovăț). Lungimea totală a drumurilor este de 34km (de însemnătate raională - 8km, asfaltat - 10km). La moment este în construcție drumul L431 a Coridorului 13 care traversează satele Seliște și Păruceni. Lungimea sectorului de drum constituie 7.965km. și va fi conectat la Traseul Național, Chișinău-Ungheni-Sculeni-Hotarul cu România, care asigură o legătură dintre centrul și partea de vest a țării. Darea în exploatare se preconizează a fi pînă la sfîrșitul anului 2020, începutul anului 2021. Astfel, comuna Seliște va dispune de circa 8 km. de drum cu însemnătate strategică națională.

Comuna Seliște este amplasată pe o suprafață de 455ha. Fondul funciar total constituie 3826ha, inclusiv:

Suprafața fondului funciar:

1. Terenuri cu destinație agricolă	1710.85ha
2. Terenurile satelor, orașelor, municipiilor	455.64ha
3. Terenurile destinate industriei, transportului, telecomunicațiilor și cu alte destinații speciale	31.77ha
4. Terenuri destinate protecției naturii, ocrotirii sănătății, activității recreative, terenurile de valoare istorico-culturală, terenurile zonelor suburbane și ale zonelor verzi	—
5. Terenurile fondului silvic	1349ha
6. Terenurile fondului apelor	49.42ha
7. Terenurile fondului de rezervă	229.39ha

1.2 Descrierea Administrației Publice Locale

Primarul Comunei:

Popescu Ion- activează în calitate de primar timp de 7 luni, studii medii, a activat ca antreprenor și consilier local pe perioada anilor 2015-2019.

Administrația Publică locală Seliște este reprezentată de un personal competent, cu o bogată experiență în domeniu.

Autoritățile Administrației Publice Locale sunt:

- Consiliul Local ca autoritate deliberativă
- Primăria ca autoritate executivă.

Consiliu local este compus din 13 consilieri.

Componența Consiliului Local:

1. Cataraga Timofei - fermier
2. Prisecaru Zinovia - pensionar
3. Cîrpa Nicolai – pensionar
4. Țurcanu Mariana – profesoară școala-primară Păruceni

5. Plop Tatiana – asistent medical Centru de Sănătate Seliște
6. Adam Iacob - pensionar
7. Scutelnic Ion - antreprenor
8. Batîr Ion - antreprenor
9. Popescu Veaceslav - antreprenor
10. Adam Cristina – educatoare Grădinița Greierașul
11. Popescu Petru - pensionar
12. Berbec Mariana – profesoară Gimnaziul Seliște
13. Ursu Gheorghe - antreprenor

2.DIAGNOSTICUL SITUAȚIEI EXISTENTE

2.1.Potențialul Uman si Migrația

Conform datelor statistice, populația comunei numără 2960 locuitori:

bărbați – 1465 (49.5%)

femei - 1495 (50.5%)

Nivelul demografic in ultimii 2 ani este in scădere. Această situație se datorează scăderii ritmului natalității, majorării sporite a mortalității, consecința plecării populației tinere din localitate. Structura etnică a localității este omogenă, 99.4% din populație o constituie moldovenii/românii, 0.2%- rușii și 0.4%- ucrainenii și alte naționalități. În prezent în comuna Seliște locuiesc 1471 familii, 99% din numărul total de locuitori sunt de origine ortodoxă.

Tabel 1. Structura populației pe vârste:

Total populație	2960	100%
Copii 0-6 ani	140	5%
Copii 7-17 ani	385	13%
Populație economic activă: adulți 18-60 ani	1931	65%
Persoane cu vârsta de la 60 pînă la 75 ani	346	12%
Persoane în etate după 75 ani	158	5%

Populația economic-activă constituie 1931 persoane sau 65% din totalul persoanelor din comună. Conform datelor prezentate, ponderea șomerilor la nivel local este de circa 8% din populația economic-activă.

Comuna Seliște, ca și toate localitățile din Republica Moldova, se confruntă cu un pronunțat fenomen de emigrare. La începutul anului 2020 populația plecată din comuna estima 379 persoane, dintre care 67% fiind femei migrante(254) și 33%-barbați(125). Vârsta medie a migranților este de 35-50 ani.

Direcțiile principale pentru emigranți sunt: Federația Rusă, Franța, Germania, Canada, Irlanda, Marea Britanie, Italia, Belgia, Olanda, Cehia.

În țările de destinație migranții sunt organizați în asociații cu diaspora, formînd comunități neformale practice în toate țările, mai puțin în Rusia, din cauza că majoritatea se află pe perioade mai scurte de timp.

În Comuna Seliște, ca și în alte localități din Moldova, fenomenul migrației și copiii rămași fără îngrijire părintească este puternic resimțit. Conform datelor asistenților sociali comunitari 146 copii au rămas în localitate în urma migrației, dintre care 133 copii au unul dintre părinți plecați, iar la 13 copii, ambii părinți sunt plecați peste hotare. Doar 21 de copii din cei cu părinți au perfectată tutela. Administrația Publică Locală a comunei Seliște și Instituțiile Publice Locale sunt deschise în susținerea persoanelor afectate de migrație.

În primul rînd, primăria ia atitudine față de persoanele în tutela cărora se intenționează a fi lăsați copiii migranților. Dacă aceste persoane nu corespund cerințelor, atunci primăria poate condiționa acordarea tutelei. Cel mai des tutela este acordată persoanelor cu grad de rudenie I și II. În al doilea rînd, primăria și instituțiile educaționale duc evidența strictă a copiilor rămași fără supraveghere părintească din cauza migrației, acestea intrînd în vizorul asistenților sociali comunitari, care facilitează instituirea tutelei. În general, primăria și primarul fac tot ca să răspundă pozitiv așteptărilor migranților în acest sens.

Plecarea părinților peste hotare influențează mult educația copiilor, pe de o parte libertatea prea mare oferită de lipsa părinților și pe cealaltă parte prin schimbările care au loc la nivelul caracterului și comportamentului acestora. Pentru a compensa lipsa grijei și a dragostei, părinții le trimit lunar copiilor bani, formîndu-le dependența de finanțarea de peste hotare, care are ca și consecințe neprețuirea muncii părinților și a banului ușor, consumul necalculat, manifestări comportamentale deviate, etc.

Acești copii constituie un grup vulnerabil destul de semnificativ pentru care este necesară crearea și dezvoltarea de către Administrația Publică Locală în comun cu Instituțiile de Învățământ, Centrele de Sănătate, Asistența socială, ONG-urile locale

a unor servicii educationale și sociale cum ar fi: asistența psihosocială și educațională, grupuri de socializare, cercuri de hobby ș.a.

Consecințele negative ale migrației se evidențiază și la categoria oamenilor cu vârste înaintate, conform datelor primăriei în c. Seliște sunt 25 bătrâni solitari, care au copiii plecați în străinătate, care trăiesc în singurătate și se confruntă cu dificultăți de ordin psihologic, social și material. În comuna Seliște activează 2 persoane în domeniul Asistenței Sociale, lucrătorul social deservește la domiciliu 5 bătrâni solitari.

Efectele migrației se resfrâng negativ și asupra aspectului urbanistic al satelor. La momentul actual peste 200 case nu sînt locuibile de mai mulți ani și se deteriorează treptat în lipsa îndelungată a locatarilor. Mai mult ca atât, absența locatarilor crează impedimente în dezvoltarea rețelelor (gaze naturale, apă, salubritate) deoarece noii consumatori sunt nevoiți să suporte costuri mai mari la conectarea și exploatarea rețelelor.

Fenomenul migrației pe lînga efectele negative, ne aduce și multe avantaje cu un impact pozitiv puternic asupra creșterii economiei, îmbogățirii culturale, ridicarea nivelului de trai, etc.

Efectul pozitiv al migrației se manifestă în primul rînd, prin remitențe. Aproximativ 60% din familiile rămase în localitate primesc remitențe și supraviețuiesc datorită acestor transferuri frecvente. Îngrijindu-se de soarta celor ramași acasă, migranții orientează remitențele preponderant în suplinirea necesităților gospodărești, renovarea locuințelor sau construcția de case noi, procurări de automobile și electrocasnice, contribuind la îmbunătățirea condițiilor de viață a celor de acasă. Aceste achiziții impulsionează dezvoltarea agenților economici locali, care dețin unități comerciale. Alte efecte pozitive resimțite la nivel sunt prin transfer de practice și experiențe cunoscute în străinătate și tendința, deși încă timidă, de a investi în crearea afacerilor în localitatea de baștină. Pîna la moment, 10 familii reintoarse în comunitate au lansat afaceri în următoarele domenii:

- reparația automobilelor,
- agricultură,
- servicii de alimentație publică și agrement,
- creșterea animalelor,
- apicultură.

În cadrul acestor afaceri au fost create și locuri noi de muncă.

Migrația stimulează progresul la sat și calitatea vieții oamenilor, care se exprimă prin:

- aplicarea tehnologiilor noi în prelucrarea pământului și ușurarea muncii agricultorilor,
- reamenajarea locuințelor și îmbunătățirea condițiilor de trai, inclusiv prin grupuri sanitare interioare,
- sporirea mobilității sătenilor prin creșterea numărului posesorilor de automobile,
- creșterea gradului de informare și de aplicare TIC prin utilizarea calculatoarelor conectate la internet și a telefoanelor de ultima generație,
- crearea condițiilor de odihnă a locuitorilor și organizarea evenimentelor,
- creșterea economiei în localitate,
- investiții în domeniul educational,
- investiții în servicii de sănătate,
- investiții în servicii individuale (aprovizionarea cu apă, sisteme de canalizare),
- investiții în plantațiile multianuale (pruni, nuci, vișini, vița de vie),
- investiții în utilaje post-recoltare a roadei,
- experiența de muncă,
- idei inovative în mai multe domenii.

De obicei migranții revin acasă 1-2 ori pe an, acestea de cele mai dese ori se adresează la primărie pentru a solicita acte: document privind întreținerea copilului minor sau a părintelui în etate, certificate de la locul de trai, certificate privind lipsa de datorii față de stat și bugetul local. Pe perioada aflării în Moldova migranții fac anumite tratamente medicale, își vizitează părinții și rudele, fac ordine în cimitir, îmbunătățesc condițiile de viață a părinților, îi conectează la anumite servicii locale, se interesează despre posibilitățile de deplasare cu transport public, despre starea de lucruri în comunitate, etc.

Pentru a extinde și dezvolta comunicarea dintre APL și migrant este necesar:

- Să mediatizeze cât mai larg exemple de implicare a băștinașilor, contribuind la motivarea migranților în dezvoltarea locală,
- Să impulsioneze procesul de funcționare a Asociației de Băștinași prin atragerea a cât mai mulți membri și personaje interesate să-și ajute localitatea de baștină,
- Să promoveze politici publice locale, orientate spre dezvoltarea economică și crearea infrastructurii socio-culturale favorabile migranților,
- Să fie făcute demersuri ale liderilor de opinie comunitari către toți migranții pentru intensificarea eforturilor depuse în jurul unor nevoi și idei de dezvoltare locală,
- Să stimuleze participarea copiilor migranților în organizarea campaniilor de colectare de fonduri pentru dezvoltarea anumitor inițiative locale,

- Să asigure sporirea interesului și a motivației migranților pentru participare în dezvoltarea locală, prin organizarea evenimentelor anuale ale băștinașilor de pretutindeni.

Efectul activităților APL poate fi intensificat și prin efortul comun al ONG-urilor, Asociațiilor Obștești locale, inclusiv AdB “Uniunea de Băștinași din comuna Seliște, raionul Nisporeni”, care ar putea să multiplice inițiativele manageriale ale instituțiilor publice în scrierea de proiecte, instruire privind elaborarea planurilor de afaceri, crearea de servicii sociale pentru copii a caror părinți se află în străinătate, proiecte care pot contribui la sporirea calității vieții populației din comună.

Primăria și Consiliul comunei Seliște analizează mai multe oportunități de atragere a băștinașilor în proiecte social-economice de revigoare a satului, inclusiv:

- reconceptualizarea serviciilor sociale pentru bătrânii și copiii rămași singuri acasă,
- dezvoltarea și actualizarea periodică a informației pe pagina web a comunei Seliște ca sursă de informație, dar și ca platformă pentru forumul băștinașilor, care ar facilita conexiunea între localnici și migranți și ar promova localitatea ca atracție pentru investitori,
- implementarea proiectelor, ce au drept scop implicarea activă a băștinașilor în viața și activitatea comunei,
- organizarea evenimentelor publice în localitate,
- colaborarea dintre autoritatea publică locală cu membrii asociației de băștinași și simpatizanții acesteia pentru realizarea scopurilor comune propuse,
- instalarea stațiilor producătoare de energie din surse regenerabile, inclusiv instalații solare, eoliene și de utilizare a biomasei în scopuri energetice,
- promovarea unei imagini pozitive a comunei Seliște și a locuitorilor săi în țară și peste hotarele acesteia.

2.2 Dezvoltarea Economică

Ramurile de bază în care muncesc locuitorii comunei sunt: comerț, industrie, construcții, agricultură, pomicultură, silvicultură, transport, sănătate, administrație, prestări servicii.

În comuna Seliște activează 12 agenți economici în domeniul comerțului;

1.	Î.I”Nastasiu Ioana”	Magazin alimentar
2.	SRL”BASAPETROL”	Benzinărie/gaz
3.	SRL”AVASPO”	Disco/bar

4.	Î.I”Plop Valeriu”	Magazin alimentar
5.	Î.I”Plop Valeriu”	Magazin alimentar
6.	Î.I”Plop Valeriu”	Sală de ceremonii
7.	Î.I”Boboc Feodora”	Magazin alimentar/terasă
8.	Î.I”Sîrbu Valentin”	Magazin alimentar
9.	Î.I”Cataraga Constantin”	Magazin alimentar/terasă
10.	Î.I”Cataraga Constantin”	Magazin alimentar/terasă
11.	Î.I”Tîmbur Ovidiu”	Restaurant/bar
12.	S.R.L. “PETVLAD”	Benzinărie

Pe teritoriul comunei mai sunt: farmacie, oloinită, moară, două uscătorii de fructe, trei producători de miere.

Agentii economici din localitate achită în bugetul local impozitele și taxele locale: impozitul pe proprietate, taxele pentru amenajarea teritoriului, pentru amplasarea unităților comerciale, etc.

Veniturile totale executate ale bugetului local în 2019 au fost 3315.2 mii lei, din care veniturilor proprii le revine o cota de 21.3%. Ponderea impozitului pe proprietate din totalul veniturilor proprii este de 20.3%, a taxelor locale 15.2%, alte taxe și impozite 64.5%.

La nivel local nu există asociații, un consiliu economic sau alte structuri asociative ale oamenilor de afaceri. Cea mai mare parte din finanțare este asigurată din transferuri de la Bugetul de Stat și constituie circa 3154mii.lei anual(~78%), resurse care sunt distribuite în mare parte pentru fondul de salarizare(~30%), administrație și mentenanță(~55%), iar pentru investiții în alte necesități alocări aproape că lipsesc(~15%). Aceasta pentru că veniturile proprii sunt limitate la sub 20%(surse care în mare parte sunt redirecționate spre co-finanțarea unor proiecte mari de infrastructură: drum, iluminare, apeduct). Transferurile din alte bugete sunt restrictionate și flexibilitatea APL pentru ele este redusă, astfel, nu există surse bugetare publice suficiente pentru finanțarea proiectelor proprii din partea Primăriei Seliște.

Bugetul local: anul 2019, anul 2020

Bugetul local anul 2019	mii lei	Bugetul local anul 2020	mii lei
Venituri	3315.2	Venituri	4021.3
Cheltuieli	3315.2	Cheltuieli	4021.3
Aparatul	1089.7	Aparatul	1218.0
Grădinița de copii	1361.9	Grădinița de copii	1698.9
Biblioteca publică	198.0	Biblioteca publică	301.3
Căminul cultural	83.0	Căminul cultural	107.0
Acțiuni pentru tineret	40.0	Acțiuni pentru tineret	40.0
Activități sportive	5.0	Activități sportive	5.0
Recruți	1.0	Recruți	1.0
Amenajarea teritoriului	65.0	Amenajarea teritoriului	120.0
Iluminare stradală	91.2	Iluminare stradală	151.9
Fondul rutier	350.4	Fondul rutier	348.2
Fondul de rezervă	30.0	Fondul de rezervă	30.0

Profilul economic al localității pe domenii de activitate este dominat de întreprinderile agricole, predominant 41 Gospodării Țărănești individuale, care prelucrează o suprafață totală de 40ha.

Din numărul total al populației active de locuitori, în comună muncesc 152 persoane, rata șomajului atinge cota de 92%.

La momentul actual comuna are o economie slab-dezvoltată, fără impact semnificativ asupra bugetului local. Economia comunei este caracterizată în proporție de 60% de activitățile agricole (cereale, pomicultura, piscicultura), altele 40% le alcătuiesc serviciile (transport, sănătate, cadastru, formare profesională etc.). Din întreprinderile agricole mici (Gospodăriile Țărănești), 95% gestionează o suprafață de pînă la 10ha de teren arabil. Gospodăriile agricole acționează separat, practicînd o agricultură neperformantă, axată preponderant pe autoconsum și vânzări de surplusuri la piețele locale. Excepție reprezintă gospodăriile pomicole, axate pe exportul producției în Federația Rusă, Ucraina și mai puțin în Uniunea Europeană.

Principalele restrîngerii ale agenților economici în agricultură sunt următoarele:

- Lipsește piața de desfacere bine determinată și planificată, ca rezultat, producătorii agricoli nu au unde își realiza produsele obținute.
- Procesul de creditare a producătorilor agricoli este foarte anevoios și îndelungat.
- Prețurile la motorină și piese de schimb sunt foarte mari.

- Prețuri mari la materialul semincier și chimicale.
- Prețuri foarte mici la producția agricolă.
- Lipsesc sisteme de irigare, chiar și sursele de apă.
- Procesul anevoios și costisitor în obținerea moștenirii pentru terenurile agricole.
- Lipsește informația în privința formării și a beneficiilor asociațiilor de cooperare.
- Prețurile mari la serviciile de prelucrare a terenurilor.

În cadrul primăriei nu este angajat un specialist în domeniul proiectelor de atragere a investițiilor. Singurul eveniment local de promovare a imaginii localității este Hramul Satului care se organizează și se sărbătorește tradițional în fiecare an.

Totodată, datorită eforturilor depuse de către Primărie și Consiliul comunal, în strinsa conlucrare cu instituțiile de învățământ locale s-a reușit atragerea unor fonduri importante pentru modernizarea infrastructurii edilitare și sociale. Pe parcursul anilor 2015-2019 au fost realizate mai multe proiecte din fonduri externe, naționale și locale. Astfel, grație unor investiții din partea instituțiilor guvernamentale și internaționale, dar și a contribuției cetățenilor și APL, localitatea a reușit următoarele:

- ✓ Implimentarea și finalizarea proiectului “Integrarea copiilor cu dizabilități în școlile generale” cu suportul Guvernului Japoniei la Gimnaziul Seliște.
- ✓ A fost schimbat sistemul vechi de încălzire al gimnaziului Seliște cu un sistem nou de încălzire pe bază de biomasă.
- ✓ Instalarea camerelor de supraveghere la instituțiile de învățământ și la sediul primăriei, inclusiv strada centrală din preajma primăriei.
- ✓ S-a implimentat programul “Novateca” unde au fost amenajate sălile de la biblioteca din s. Seliște și s. Păruceni, s-au instalat 4 calculatoare la Seliște și 3 la Păruceni. Tot prin acest program biblioteca Seliște a mai beneficiat de un proiector și un aparat foto.
- ✓ Extinderea și reabilitarea rețelelor de iluminare stradală pe unele sectoare de drum.
- ✓ Reparația acoperișurilor și renovarea mobilierului la grădinițele din comună, procurarea și instalarea complexelor de joacă și a foisoarelor.
- ✓ Amenajarea terenului de joacă pentru copii în parcul “Ecovit”
- ✓ S-au efectuat lucrări la proiectul “Reabilitarea sistemului de alimentare cu apă”.
- ✓ A fost elaborat “Proiectul de Canalizare și Stația de Epurare” la grădinița de copii “Greierașul”.

- ✓ S-a început construcția drumului Păruceni-Seliște-Vânători (coridorul 13), proiect finanțat de Banca Mondială.
- ✓ Reabilitarea canalului de evacuare a apelor reziduale.
- ✓ Procurarea și instalarea geamurilor noi la sala de ședințe din sediul primăriei.
- ✓ Au fost efectuate reparații curente și acoperire cu petriș a mai multor drumuri din ambele sate.
- ✓ Amenajarea unor fântâni.
- ✓ Amenajarea stațiilor de oprire.

În același timp, comuna încă se confruntă cu importante probleme de ordin edilitar, rezolvarea cărora rămâne prioritară:

- Migrația masivă a tinerilor și persoanelor apte de muncă;
- Lipsa unui spațiu special amenajat cu o estradă de vară pentru a petrece evenimentele culturale și festive a localității.
- Absoluta majoritate a drumurilor din localitate rămân a fi “fără acoperire rigidă”.
- Lipsește iluminarea stradală pe străzile adiacente.
- Finalizarea și extinderea sistemului centralizat de apă.
- Comunitatea nu are gazoduct.
- Lipsește serviciul de pompieri.
- Lipsesc zone de odihnă amenajate.
- Nivelul de șomaj, în deosebi în rândurile tinerilor este ridicat, nu sunt locuri de munca suficiente și bine remunerate.
- Producătorii agricoli din teritoriu se confruntă cu grave probleme privind realizarea producției: preturi mici, imposibilitatea de a se lansa pe piețe externe.
- Utilizarea tehnologiilor învechite în prelucrarea terenurilor și creșterea culturilor agricole.
- Prețuri exagerate la materia primă: resurse energetice, combustibil, piese de schimb, material semincer și chimicale.
- Lipsește ruta de transport pentru deplasarea cetățenilor în centrul raional.
- Lipsește ruta de transport pentru deplasarea copiilor la grădinițe.

Capacitatea administrativă a Autorităților Publice Locale este relativă, acestea acoperind doar o parte neînsemnată de competențe și atribuții atribuite prin lege. În primărie activează 20 persoane care se străduie să facă față tuturor problemelor cu care se confruntă localitățile din componența comunei.

Baza fiscală a comunei este extrem de deficitară. Veniturile proprii acoperă doar 22% din totalul cheltuielilor. Pe teritoriul comunei Seliște nu s-au creat

întreprinderi locale sau alte entități menite să acorde servicii calitative și accesibile cetățenilor.

2.3 Dezvoltarea socială

Subdezvoltarea economică a localității, emigrarea și deficitul finanțelor locale, cauzează presiuni sociale suplimentare asupra Administrației Publice Locale. Totuși, datorită eforturilor susținute din partea Primăriei, Consiliului Local, Instituțiilor de Învățământ, localitatea dispune de o infrastructură socială adecvată.

Accesul la serviciile educaționale (preșcolare și școlare) este asigurat pentru toți copiii și tinerii din localitate în număr de 526, inclusiv cei din grupurile dezavantajate. Instituțiile școlare au o acoperire de cca 30% față de capacitate, în acestea făcându-și studiile 267 elevi. Din numărul total de copii 133 sunt cu un părinte plecat peste hotare, iar la 13 copii ambii părinți muncesc în afara țării, 21 copiii se află în tutela bunelor sau a rudelor apropiate. Situația este alarmantă, deoarece un număr mare de familii întregi părăsesc total locurile natale, emigrând în alte țări pentru un trai și un viitor mai prosper pentru copiii lor, astfel pierderea noastră ca națiune este destul de gravă pentru localitate cât și pentru toată țara. În comuna Seliște activează următoarele obiecte de menire socială:

- 1. Gimnaziul Seliște.** Capacitatea totală este de 700 locuri, în anul de studii 2019-2020 numărul elevilor a fost de 236.
- 2. Școala primară Păruceni.** Capacitatea de locuri 200, în anul de studii 2019-2020 numărul elevilor a fost de 31.
- 3. Grădinița de copii "Greierasul".** Capacitatea este de 120 locuri, la momentul actual frecventează grădinița 62 copii.
- 4. Grădinița de copii din s. Păruceni.** Capacitatea este de 80 locuri, frecventează 38 copii.

Pe parcursul ultimilor 5 ani toate instituțiile de învățământ, datorită bunei administrații și a efortului depus în comun cu APL, au beneficiat de mai multe investiții în proiecte sociale și de dezvoltare întru îmbunătățirea și modernizarea condițiilor de învățământ pentru toate categoriile de copii din localitate.

- 5. Biblioteca publică Seliște.** Este amplasată în incinta primăriei, dispune de două camere, nu este sală de lectură dar activitățile se desfășoară în sala ședințe a primăriei. Fondul de carte alcătuiește 9800 exemplare, circa 70% sunt în grafie latină, 30% în grafie chirilică, majoritatea din ele în limba română. Anual biblioteca este abonată la publicații periodice. Fondul de carte și abonarea este completat din bugetul primăriei, donații și alte surse. Sunt angajați doi lucrători cu studii de specialitate în domeniu. Biblioteca dispune de 4 calculatoare și o multifuncțională, care au fost obținute prin implicarea în programul "Novateca".

Prin preluarea SMB(Serviciul Modern de Bibliotecă) a fost obținută tabla flipchart, un proiector cu ecran și un aparat foto. Încăperea necesită o amenajare mai modernă și mobilier corespunzător necesităților utilizatorilor.

Biblioteca publică Păruceni. Este amplasată în incinta școlii, are un fond de carte de 1896 exemplare, fiind completat anual din bugetul local și diferite donații. Este angajat un lucrător cu studii în domeniu. Necesita reparație, utilaj și tehnică corespunzătoare.

6. Centrul de sănătate Seliște, are edificiu propriu spațios, activează 3 medici. Starea tehnică a clădirii este satisfăcătoare, este conectată la rețeaua de apă, are caldură centralizată, lipsește utilajul modern.

7. Casa de cultură din s.Seliște nu are propriul edificiu. Spațiu pentru activitățile ce se organizează la diferite sărbători se află în incinta primăriei iar Casa de cultură din s.Păruceni cere reparație capitală generală, instrumente muzicale, costumații, aparataj. Sunt angajați 2 lucrători.

8. Oficiul poștal – fiecare localitate dispune de câte un oficiu poștal și sunt angajate 2 persoane.

9. Postul de politie.....

10. Pe teritoriul comunei sunt doua biserici. În satul Păruceni funcționează biserica Sf. Gheorghe din anul 2016. În satul Seliște funcționează biserica ortodoxă “Sf. Treime” care este una dintre cele mai vechi biserici de piatră în stil vechi moldovenesc din Moldova ajunsă pîna în ziua de azi. Cu inițiativa și stăruința conducerii bisericii cât și prin implicarea materială, fizică a cetățenilor din localitate și a băștinașilor plecați s-au realizat mai multe lucrări de menținere și amenajare a lăcașului sfînt cum ar fi:

- Reparația capital-exterioară,
- Construcția cazangeriei,
- Amenajarea ogrăzii cu pavaj,
- Construcția unui local pentru mesele de pomenire și alte măsuri necesare tuturor creștinilor din localitate,
- Reparație cosmetică în interior,
- Schimbarea geamurilor, ușilor din termopan.

Bisericile din comuna Seliște contribuie la impulsivarea schimbărilor în comunitate cât și la soluționarea mai multor probleme locale prin diferite inițiative:

- Organizarea și distribuirea pachetelor alimentare pentru bătrîni solitari;

- Realizarea activităților de ajutoare a persoanelor cu dizabilități, a copiilor orfani;
- Colectarea resurselor financiare pentru renovarea bisericii;
- Participarea la diferite activități artistice/culturale în localitate.

11. În comuna Seliște activează următoarele Servicii Sociale:

- Serviciul de Asistență Socială Comunitară (activează o persoană)
- Serviciul de Deservire la Domiciliu (activează un lucrător social și deserveste la domiciliu 5 persoane solitare)
- Serviciul de Asistență Personală (sunt angajați 2 asistenți personali care au grijă de o persoană cu grad sever de dizabilitate și un copil)
- Serviciul Echipa Mobilă (sunt incluși 2 copii)
- Serviciul Sprijin Familiar Primar (bineficiază toate familiile din localitate cu copii)
- Serviciul Sprijin Familiar Secundar (sunt luate la evidență de către Autoritatea Tutelară Locală ca copii în situații de risc)
- Serviciul Social Suport Monetar (acest serviciu este adresat familiilor defavorizate din comună)

Grupul de populație social-vulnerabilă a com. Seliște este reprezentat în următorul tabel:

	Total
Populația social-vulnerabilă din com.Seliște	
1.Persoane cu dizabilități inclusiv:	167
-persoane cu dizabilități fizice	155
-persoane cu dizabilități mentale	2
-persoane cu dizabilități grave (care nu pot supraviețui fără ajutorul extern)	10
2.Persoane în etate, dintre care:	158
-persoane în etate singuratice	25
3.Familii cu 3 și mai multi copii	36
4.Familii monoparentale(mama sau tata)	21
5.Familii cu ambii părinți plecați	11
6.Familii cu unul din parinti plecati	134
7.Familii de minorități etnice	-

Problemele cele mai strigente cu care se confruntă persoanele social-vulnerabile din comuna Seliște sunt:

- Lipsa unui azil de bătrâni;
- Lipsa băncilor pentru popas a persoanelor în etate;

- Insuficiența serviciilor sociale pentru persoanele cu nevoi speciale, bătrâni solitari, copii rămași singuri acasă, victime ale violențelor în familie;
- Lipsa unei cantini sociale;
- Posibilități reduse de oferire a meselor calde pentru alimentare a bătrânilor solitari ținuiți la pat;
- Lipsa transportului social, care ar permite deplasarea persoanelor în etate la serviciile publice în cadrul localității și centrul raional;
- Lipsa unui centru comunitar multifuncțional;
- Lipsa unui spațiu, teren de joacă pentru copii;
- Lipsa locurilor de muncă a persoanelor apte de muncă.

În comuna Seliște, alături de APL, în soluționarea problemelor grupurilor dezavantajate este implicată și Asociația de Băștinași contribuind prin diferite activități caritabile în beneficiul comunității.

2.4. Infrastructura tehnico-edilitară și Servicii Comunale

Comuna Seliște este așezată în partea de nord-vest a raionului Nisporeni la o distanța de 12km. Distanța directă de orașul Chișinău este de 68km. În componența comunei intră satul Păruceni și satul Seliște. Comuna Seliște se întinde pe o suprafață de 3826ha, formată din pământ arabil de calitate, livezi, pășuni, fișii forestiere. Rețeaua hidrologică a zonei este alcătuită din râul Nîrnova, 3 iazuri și 9 izvoare (cișmele).

Suprafața intravilanului este de 350ha, dintre care ~34km de drum de importanță locală (~10km de drum asfaltat, ~8km de drumuri locale pavate în variantă albă, ~4km trotuare pavate cu asfalt, ~12km de drum de țară).

Drumurile și străzile locale din localitate sunt într-o stare medie, o parte mare din drumuri încă mai sunt “drumuri de țară”, altele sunt cu gropi, cu puțin pietriș și pe timp de ploaie prezintă un acces mai restrict.

La moment se efectuează construcția capitală a drumului național L431 a Coridorului 13 care va traversa nemijlocit satele Seliște și Păruceni. Lungimea sectorului de drum ce urmează a fi îmbunătățit constituie 7.965km.

În comuna Seliște sunt iluminate doar 3km de străzi centrale și 1.5km de străzi secundare, necesită a fi iluminate circa 80%. Localitatea dispune de servicii de telefonie fixă, mobilă, internet prin fir optic. Comuna nu este gazificată.

Dotarea cu utilități

Rețele	Nr. gospodării, %	Stare
Conducta centralizată de apă privind aprovizionarea cu apă	807 gospodării sau 68%	Proiect în proces de execuție
Sistem de iluminare stradală	5km sau 15%	Sistemul de iluminare necesită renovare și extindere
Sistem de canalizare centralizat	nu este	
Sistem integrat de management al deșeurilor	nu este	
Instalații producătoare de energie din surse regenerabile, inclusiv instalații solare și de utilizare a biomasei în scopuri energetice (reziduri agricole, lemne, etc.)	nu sunt	
Conectare la rețeaua de gaze naturale	nu este	
Conectare la rețeaua telefonică	1191 gospodării sau 100%	Stare satisfăcătoare, acoperire bună a operatorilor privați în localitate.
Rețele electrice Premier Energy	1191 gospodării sau 100%	Stare bună
Drumuri locale asfaltate	10km	Construcție nouă
Trotuare pavate/asfaltate	4km	Construcție nouă
Drumuri locale pavate în varianta albă	8km	Stare medie

Utilitățile publice de interes local sunt slab dezvoltate, excepții reprezintă rețelele electrice și telefonică. Fondul locativ la 01.01.2020 constituia 1191 case dintre care circa 20% sunt părăsite mai mult de un an, ceea ce creează impedimente în procesul de conectare a cetățenilor la rețele de utilități.

2.5. Management Administrativ și Oportunități de Cooperare Intercomunitară

Capacitatea administrativă a autorităților publice locale este relativă, acestea acoperind doar o parte neînsemnată de competențe și atribuții atribuite prin lege. Autoritățile administrației publice, care realizează și asigură autonomia locală a comunei Seliște, sunt:

- Consiliul Local- organ deliberativ,
- Primăria și Primarul- organ executiv.

Autoritățile administrației publice locale funcționează în sediul primăriei comunei Seliște.

Structura primăriei o prezintă primarul, 4 funcționari publici și personalul de deservire tehnică.

Primăria este aparatul de lucru al primarului și funcționează în strânsă legătură cu Consiliul comunal care este constituit din 13 consilieri aleși la alegerile locale din 2019. Din rândul consilierilor au fost formate 3 comisii de specialitate:

1. Comisia pe activități economico-financiară;
2. Comisia de învățământ, protecție socială, sănătate publică și muncă;
3. Comisia pe agricultură, protecția mediului și amenajarea teritoriului.

Aceste comisii sunt structuri de lucru consultative ale consilierilor menite să asigure eficiența activității lor.

Baza fiscală a comunei Seliște este extrem de deficitară. În structura bugetului local predomină transferurile din bugetul de stat, orientate pentru un număr limitat de acțiuni (asigurarea instituțiilor publice, unele acțiuni sociale). În anul 2019 veniturile localității au constituit 3315.2 mii lei din care veniturilor proprii le revine o cotă de 21.3%. Ponderea impozitului pe proprietate din totalul veniturilor proprii este de 20.3%, a taxelor locale 15.2% și alte taxe și impozite 64.5%. Asociații ale oamenilor de afaceri în localitate nu sunt înregistrate. Pentru accesul cetățenilor la informația ce ține de documentele bugetare (proiectul de buget, decizia bugetară anuală, rapoartele financiare) în calitate de instrumente de comunicare sunt utilizate pagina web a primăriei <http://www.seliste.sat.md>, anunțuri pe panourile informative publice din incinta primăriei cât și la ședințele Consiliului Local care sunt deschise pentru toți cetățenii cointeresați.

La momentul actual APL comunei Seliște nu are inițiative de cooperare intercomunitară, dar această cooperare poate fi lansată prin găsirea tangențelor și promovarea intereselor comune ale localităților vecine pentru dezvoltarea comunitară și regională, un exemplu real ar fi Traseul Turistic "Dor de Codru". Acesta este un proiect care promovează turismul rural din care fac parte localitățile apropiate: Micleușeni, Dolna, Ciorești, Milești și Bălănești. Sunt promovate locurile pitorești, muzeele, clădirile cu însemnătate istorică, meșteșugurile păstrate

ale strămoșilor noștri și respectiv ocupațiile actuale ale băștinașilor. Hotarele comunei Seliște se marginesc cu următoarele localități: Ciutești, Păruceni, Vărzărești și Boldurești. Potențialul turistic existent și încă nevalorificat reprezintă o oportunitate de colaborare interregională. Pentru perioada anilor 2020-2025 comuna Seliște are ca scop prioritar dezvoltarea, promovarea și valorificarea sectorului turistic.

2.6. Probleme Prioritare de Rezolvat pînă în anul 2025.

Evaluarea complexă a situației existente și dezbateră diagnosticului cu Grupul Local de Inițiativă au evidențiat cele mai presante și prioritare probleme ale comunei Seliște, care necesită a fi rezolvate pînă la sfîrșitul anului 2025:

- ❖ Finisarea proiectului de aprovizionare cu apă a comunei cît și extinderea acestuia.
- ❖ Amenajarea parcurilor din s.Seliște și s.Păruceni, construcția estradelor de vară.
- ❖ Iluminarea stradală pe străzile adiacente din ambele sate.
- ❖ Lichidarea gunoiștelor din teritoriu și identificarea unui teren extravilan pentru amenajarea unui singur spațiu, cu o amplasare potrivită care nu va afecta sănătatea locuitorilor cît și a aspectului comunei.
- ❖ Amenajarea unei pieți agricole.
- ❖ Amenajarea și înverzirea Stadionului Central din s. Seliște.
- ❖ Asigurarea copiilor din comună cu transport pentru deplasarea la grădiniță.
- ❖ Valorificarea potențialului turistic local. Încadrarea și participarea la traseul turistic “Dor de Codru”.
- ❖ Instalarea camerelor video în locurile mai stricte din comună.
- ❖ Reparația drumurilor deteriorate și acoperirea cu petriș (variante albă) a unor sectoare de drumuri mai populate.
- ❖ Amenajarea spațiilor de odihnă și joacă pentru copii și mături.
- ❖ Implicarea tuturor cetățenilor în dezvoltarea comunei.
- ❖ Înverzirea localității.
- ❖ Identificarea surselor și atragerea investițiilor pentru reparația capitală a casei de cultură din s.Păruceni.
- ❖ Deschiderea rutei Seliște-Păruceni-Nisporeni, Nisporeni-Seliște-Păruceni.
- ❖ Sprijinul dezvoltării economice prin promovarea parteneriatului public-privat și crearea de oportunități și facilități atractive pentru potențialii investitori autohtoni sau străini.
- ❖ Informarea și sensibilizarea băștinașilor, tuturor locuitorilor din comună prin ședințe ale Consiliului Local deschise, prin site-ul primăriei, rețele de

socializare despre activitățile curente și de perspectivă a primăriei și Consiliului Local.

- ❖ Dezvoltarea relațiilor de colaborare cu Asociația de Băștinași pentru extinderea membrilor și a bazei de date a băștinașilor.
- ❖ Gazificarea comunei.
- ❖ Ridicarea standardului de viață a locuitorilor comunei.
- ❖ Participarea în programele și proiectele de atragere a investițiilor străine în dezvoltarea localității.

3. ANALIZA SWOT

Pentru a avea o imagine clară asupra comunei, pentru a genera o strategie de dezvoltare fezabilă, în urma validării informațiilor culese, s-a realizat o analiză SWOT, metoda de lucru prin care s-au identificat punctele tari, punctele slabe, amenințările și oportunitățile.

3.1 Punctele tari reprezintă avantajele competitive ale comunei, care pot deveni factori interni ai dezvoltării sale.

3.2 Puncte slabe sunt factorii care pot deveni obstacole sau amenințări în calea dezvoltării comunei, iar ele pot fi de natură economică, socială, legislativă, financiară, de mediu etc.

Punctele slabe și punctele tari se consideră a fi factori interni ai comunei, iar amenințările și oportunitățile se consideră a fi factori externi.

3.3 Oportunitățile sunt factori externi care facilitează dezvoltarea avantajelor competitive ale comunei Seliște.

3.4 Amenințările sunt factori externi nefavorabili dezvoltării, care duc la pierderea avantajelor competitive ale acestuia.

Puncte tari (S)	<ul style="list-style-type: none"> - terenuri agricole prielnice pentru culturile cerealiere și legumicultură, - faună bogată, - grad de poluare a solului și a aerului scăzut, - potențial turistic semnificativ, - comuna dispune de arii natural nepoluate,
------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> - existența personalului calificat sau policalificat, - existența meșteșugurilor și a meseriilor tradiționale, - integrarea în câmpul muncii a forței de muncă existente, - personal didactic calificat la disciplinele de învățământ, - exista gradinită, - există școală, - există cămin cultural, s.Paruceni, - există bibliotecă, - folclorul și tradițiile culinare ale satului, - există rețea de telefonie, - există internet, - există centru de sănătate și oficii ale medicilor de familie, - există cabinet stomatologic, - există farmacie, - există o asociație de băștinași, - drumul național asfaltat ce face legătura între centrele raionale și capitală.
<p>Puncte slabe (W)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - alunecări de teren (într-un sector din intravilanul satului), - resurse de mediu insuficient folosite, - emigrarea forței de muncă în străinătate, - lipsa unor centre de orientare profesională, - lipsa inițiativelor din partea tinerilor, - proces de îmbătrânire demografică, - densitate redusă a populației, - corelarea deficitară a cererii cu oferta de pe piața de muncă, - decalaj între pregătirea oferită de școală și cerințele pieții muncii, - insuficientă implicare din partea consiliilor locale în dezvoltarea serviciilor comunitare pentru copil și familie la nivelul comunității, - parteneriate slab dezvoltate între școală și mediul de afaceri, - armonizare a sistemului educațional postgimnazial cu cerințele pieții muncii și dezvoltării viitoarei societăți, - dotarea precară a unităților de învățământ cu echipamente și material, - insuficientă racordare la tehnicile moderne, - nevalorificarea potențialului generat de cadrul geografic, - surse de finanțare modeste a activităților de sport și agrement,

	- lipsa sau slaba calitate a infrastructurii specifice activităților turistice acolo unde există un potențial ridicat de resurse naturale, - număr redus de organizații de promovare a turismului, - infrastructura de acces către obiectivele turistice este slab dezvoltată, - lipsa de educație a populației din mediul rural privind posibilitatea practicării turismului rural și absența pachetelor turistice pe acest segment, - slaba reprezentare a turismului de nișă in zonă, - număr redus de agenți economici, - lipsa investitorilor, - lipsa canalizare, - lipsa gazificare, - spatiu public de colectare a resturilor menajere(gunoi menajer), - drumuri neasfaltate, - lipsa aleelor, - lipsa locurilor de joacă pentru copii.

Oportunitati (O)

- asigurarea echilibrului terenurilor în pantă pentru evitarea alunecărilor de teren mai ales în zonă,
- schimbarea structurii de vîrsta a populației din sat, prin programe ce încurajează stabilirea tinerilor în mediul rural,
- dezvoltarea învățămîntului la distanță,
- inițierea și dezvoltarea unor parteneriate educativ-culturale cu unități de învățămînt, prin intermediul programelor trans-frontaliere,
- organizarea de schimburi culturale,
- modernizarea unității de învățămînt,
- asigurarea transportului pentru copii de la grădinițe,
- asigurarea transportului pentru persoanele în etate sau cu nevoi speciale la instituțiile publice (centru de sănătate, poștă, primărie, etc),
- existența unor meșteri populari capabili să transmită cunoștințele lor tinerilor,
- posibilitatea organizării de festivaluri tematice,
- amenajarea unui spațiu destinat evenimentelor festive (nunti, botezuri, pomeni, etc),
- crearea și promovarea unei echipe de fotbal,
- desfășurarea unor activități de agrement,
- valorificarea potențialului turistic,
- valorificarea artizanatului,
- organizarea unor campanii de informare și promovare a agroturismului rural,
- potențial de turism cultural,
- regimul silvic, reglementat legal, poate avea efecte favorabile asupra mediului și turismului,
- perspectiva găzduirii turiștilor conduce la îmbunătățirea dotărilor,
- potențial de dezvoltare a unor parteneriate/asocieri între unități administrative-teritoriale cu interese comune pentru dezvoltarea turismului,
- începerea lucrărilor de canalizare în sat,
- extinderea intravilanului, a perimetrului constructibil,
- atragerea investitorilor prin oferirea de teritorii concesionabile, disponibile,
- dezvoltarea sectorului agricol pentru fermierii tineri,
- amenajarea unui spațiu de desfacere a legumelor,
- crearea unui abator și a pieței de realizare a produselor finite.

<p>Amenințări (T)</p>	<ul style="list-style-type: none"> -lipsa spațiilor de epurare a apelor uzate, - slaba dotare a structurilor care să intervină în situația unui dezastru ecologic, - dificultăți economice majore în susținere a costurilor de investiție în domeniul protecției mediului pentru agenții economici și autorități, - lipsa programelor de calificare/recalificare profesională destinate persoanelor din comună, - mentalitatea că nu se poate face nimic concret fără bani- nu există coeziune social, - nu există personaje care să reprezinte interesele comunității în mod organizat și pe o perioadă lungă de timp, - natalitatea redusă, - migrarea forței de muncă calificate și mai ales a persoanelor înalt calificate către țările membre ale UE, - rețea de comunicare și transport slab dezvoltată, pentru facilitarea învățământului la distanță, a logisticii implicate de eventuale schimburi culturale, - lipsa de informare a cadrelor specializate, cu privire la oportunitățile și modul de accesare și gestionare a unor fonduri destinate educației și culturii, - numar mic de actori sociali interesați de aspectele educativ-culturale ale tineretului, fapt ce duce la proasta gestionare sau imposibilitatea de a susține logistic diferite proiecte de resort, - lipsa fondurilor destinate modernizărilor necesare pentru a fi efectuate în unitățile de învățământ și în unitățile culturale (biserici, monumente, camine culturale, etc.), - slaba promovare a sportului și a agrementului, - insuficienta folosire a oportunităților acordate turismului rural, - lipsa fondurilor necesare inițierii și/sau finalizării unor lucrări ce vizează infrastructura comunei, - lipsa politicilor specifice de promovare și vânzare a produselor locale.
------------------------------	---

4. PLANUL DE ACTIUNI

PLANUL DE ACTIVITATI PENTRU IMPLIMENTAREA STRATEGIEI

DE DEZVOLTARE A COMUNEI SELISTE IN URMATORII 5 ANI

(2020-2025)

Nr.	Denumirea activității	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023	Anul 2024	Anul 2025	Resurse locale	Resurse externe
1.	Finisarea și extinderea proiectului de aprovizionare cu apă.								
2.	Amenajarea parcurilor din ambele sate și construcția estradelor de vară.								
3.	Iluminarea stradală a străzilor adiacente .								
4.	Lichidarea gunoiștelor din teritoriu și identificarea unui spațiu corespunzator.								

Nr.	Activități	2020	2021	2022	2023	2024	2025	locale	externe
5.	Amenajarea unei pieți agricole.								
6.	Amenajarea și înverzirea Stadionului Central din s. Seliște.								
7.	Asigurarea copiilor din comună cu transport pentru deplasarea la gradiniță.								
8.	Valorificarea potențialului turistic local.								
9.	Instalarea camerelor video în locurile mai stricte din comună.								
10.	Reparația drumurilor locale.								
11.	Amenajarea spațiilor de odihnă și joacă pentru copii și mături.								

Nr.	activitati	2020	2021	2022	2023	2024	2025	locale	externe
12.	Implicarea cetățenilor în dezvoltarea comunei.								
13.	Înverzirea localității.								
14.	Atragerea investițiilor pentru repararea capitală a casei de cultură din s.Păruceni.								
15.	Deschiderea rutei Seliște-Păruceni-Nisporeni.								
16.	Sprijinul, promovarea și crearea de oportunități atractive pentru potențialii investitori autohtoni sau străini.								

Nr.	activități	2020	2021	2022	2023	2024	2025	locale	externe
17.	Informarea cetățenilor despre activitățile curente și de perspectivă a primăriei prin ședințe publice ale Consiliului Local deschise, prin site-ul primăriei și rețele de socializare.								
18.	Dezvoltarea și menținerea relațiilor de colaborare cu Asociația de Băștinași.								
19.	Gazificarea comunei.								
20.	Ridicarea standardului de viață a locuitorilor.								
21.	Participarea în programele și proiectele de atragere a investițiilor străine în dezvoltarea localității.								

Prezentul plan de activități pe perioada 2020-2025 nu urmărește să stabilească cheltuieli concrete ci să indice direcțiile principale de dezvoltare, încât comuna Seliște să investească anume în domeniile strategice, pentru a nu face risipă de resurse financiare. Deasemeni este evidențiată în majoritatea activităților de viitor prezența resurselor externe, fapt ce confirmă necesitatea instruirii și angajarea unei sau doua persoane pentru scrierea proiectelor de atragere a investițiilor interne/externe, ca administrația localității să nu depindă de specialiști de afară. Obținerea abilităților de atragere a granturilor venite din exterior, este un pas important în realizarea unor obiective de dezvoltare a comunei.

La fel, pentru a îmbunătăți situația financiară se recomandă consolidarea sectorului asociativ pentru atragerea fondurilor destinate tineretului și diferitor activități sociale. Este important ca administrația locală să instituie parteneriate viabile cu agenții economici atât în sensul conlucrării în diferite domenii de activitate, cât și a soluționării în comun a problemelor comunitare parvenite la moment.